НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету з питань енергетичного права

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань енергетичного права було створено розпорядженням Голови НААУ, РАУ №162 від 24 вересня 2020 року.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2025

Голова Комітету – Трохимець Олександр Петрович, призначений розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №162 від 24 вересня 2020 року.

Заступники голови Комітету

Власюк Владислав Вікторович

Лобанова Світлана Андріївна

Склад Ради Комітету

Вовк Світлана Степанівна

Кравчико Сергій Миколайович

Мельник Олександр Вячеславович

Тарасюк Тетяна Миколаївна

Толчініна-Бурунська Юлія Юріївна

3. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ АНАЛІЗУ ЗАКОНОПРОЕКТІВ, ЗАУВАЖЕНЬ, ПРОПОЗИЦІЙ, РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЕКСПЕРТНИХ ДУМОК

14 травня Голова Комітету **Олександр Трохимець** долучився до тренінгу на тему «Нормативно-правове забезпечення ринкових умов локального енерговиробництва та інтегрування інфраструктурних об'єктів до централізованих мереж».

Тренінг розрахований на представників малого та середнього бізнесів, працівників комунальної сфери та територіальних громад, фахівців, які провадять діяльність у сфері енергетичного менеджменту, енергоаудиту та енергетичного сервісу. Метою цього курсу є надання учасникам базової інформації про законодавчу базу, що регулює локальне виробництво енергії, суб'єктів цього виробництва та механізмів взаємодії між ними.

На українському енергетичному ринку зберігається нерівність учасників: державні компанії фактично захищені від відповідальності за борги, тоді як приватні суб'єкти позбавлені ефективних механізмів стягнення. Це підриває конкуренцію та розвиток галузі.

23 жовтня системну проблему окреслив голова Комітету **Олександр Трохимець** під час нового випуску подкасту «Розмови в комітетах».

Він звернув увагу, що чинне законодавство вибудуване таким чином, що державні підприємства незалежно від ефективності діяльності практично убезпечені від фінансових ризиків. До них складно застосувати примусове стягнення чи процедуру банкрутства, оскільки на ці процеси поширюються мораторії. Навіть у разі наявності судового рішення виплата боргу можлива лише тоді, коли підприємство саме матиме на це кошти.«Законодавче поле вибудовано таким чином, що якщо державний суб'єкт винен тобі гроші, то отримаєш ти їх рівно тоді, коли цей державний суб'єкт зможе тобі їх заплатити», - зауважив адвокат. Натомість приватні учасники ринку позбавлені подібних гарантій і несуть повну відповідальність перед контрагентами.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/yiatej

11 листопада голова Комітету **Олександр Трохимець** долучився до телеефіру «Новини. LIVE» щодо скандалу у сфері енергетики.

Нагадаємо, у Національному антикорупційному бюро заявили про викриття корупційної схеми в енергетиці. Основним напрямком діяльності злочинної організації було систематичне отримання неправомірної вигоди від контрагентів НАЕК «Енергоатом» в розмірі від 10% до 15% від вартості контрактів, йдеться у повідомленні НАБУ.

Детальніше за посиланням: https://surl.lu/xkrwht

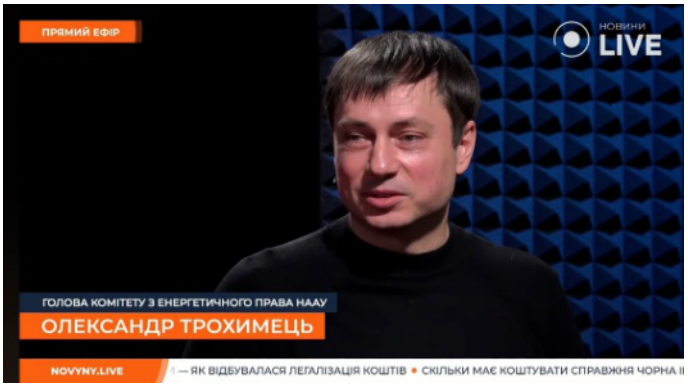

4. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, ІНТЕРВ'Ю, ТЕЗИ) ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

21 квітня опубліковано статтю члена Комітету **Олександра Мельника** на тему "Юридичний супровід M&A угод у сфері енергетики: етапи, ризики та ключові аспекти".

Попри війну енергетика залишається однією з найпривабливіших галузей для інвесторів: у 2024 році вона забезпечила 21% загального доходу економіки. Це стимулює активність на ринку M&A, де складні угоди потребують глибокого юридичного супроводу.

Юридичний супровід M&A угод у сфері енергетики не обмежується лише класичними етапами структурування, аудиту чи оформлення правочинів. Особливості цієї галузі вимагають глибокого аналізу додаткових аспектів, які можуть мати критичне значення для інтеграції бізнесу, ефективності управління та збереження вартості активів.

Одним із таких аспектів є інтелектуальна власність. У сучасному енергетичному бізнесі, особливо в галузях, пов'язаних з відновлюваними джерелами енергії, цифровими рішеннями, smart grid технологіями, питання прав на інтелектуальну власність мають важливе значення. Аудит патентів, торговельних марок, технічних рішень, ліцензійних угод і ноу-хау дозволяє виявити потенційні загрози втрати або порушення прав. Правильне оформлення передання таких прав у межах M&A угоди, забезпечення конфіденційності, а також запобігання витоку критично важливої інформації є невід'ємною частиною правового захисту.

Не менш актуальним стає аспект кібербезпеки. Зважаючи на те, що енергетичні компанії дедалі більше покладаються на цифрову інфраструктуру, ризики, пов'язані з кібератаками, витоком даних або збоєм IT-систем, можуть мати серйозні наслідки. Під час юридичного супроводу доцільно проводити аудит IT-інфраструктури та відповідності нормам захисту даних, зокрема положенням GDPR або локального законодавства.

У контексті сучасних викликів окрему увагу слід приділяти політичним і соціальним ризикам. Вплив державної політики, зміни у тарифному регулюванні, доступ до державної підтримки або навпаки – запровадження обмежень – можуть мати вирішальне значення для рентабельності угоди. Особливо це актуально в умовах воєнного стану, коли регуляторне середовище змінюється швидко, а довгострокові прогнози мають високу частку невизначеності. Врахування таких факторів на етапі структурування та оцінки проекту дозволяє адаптувати модель угоди до реалій та підвищити її стійкість.

«Вплив державної політики, зміни у тарифному регулюванні, доступ до державної підтримки або навпаки – запровадження обмежень – можуть мати вирішальне значення для рентабельності угоди», – стверджує адвокат О. Мельник.

Детальніше за посиланням: https://surl.li/cxocgs.

3 листопада опубліковано статтю Голови Комітету **Олександра Трохимц**я на тему «Про відключення світла. Без емоцій».

Останнім часом тему відключень не коментує тільки лінивий. Вже звична для українського інфопростору практика, коли «універсальні експерти» коментують будь-яку тему, намагаючись вхопити частку увагу аудиторії. Здебільшого на дешевому хайпі.

Єдина причина відключень електроенергії - це ворожі атаки на енергооб'єкти. Ніяких «експорту електроенергії», «окремих домовленостей відключати чи ні тих чи інших споживачів» не існує. Виключно руйнування енергообєктів.

Кожен удар по енергосистемі, незалежно від того, заданий він по великій електростанції чи підстанції, або по меншому за масштабами об'єкту - це зміна режиму роботи електричних мереж. На цю зміну треба оперативно реагувати, змінюючи схему та обмежуючи споживачів, щоб збалансувати енергосистему на тому чи іншому її рівнях. Цим і займаються диспетчери операторів систем розподілу та системного оператора Укренерго.

Детальніше за посиланням: https://surli.cc/afipnj

11 листопада опубліковано статтю Голови Комітету **Олександра Трохимця** на тему «Олександр Трохимець: Ми лібералізуємо ринок, як знімаємо зашморг, – повільно, щоб жертва не задихнулася».

Українська енергетика стоїть на перехресті між ринком і ручним керуванням, між європейськими правилами й традиційною звичкою "все вирішувати". Про те, чому ми повільно та непослідовно лібералізуємо енергетичні ринки, чому без культури відповідальності не буде справжньої конкуренції, та як енергосектор стає дзеркалом зрілості держави – в інтерв'ю адвоката журналу «ЕнергоБізнес».

Детальніше за посиланням: https://surl.li/uziiix

12 листопада опублковано статю Голови Комітету **Олександра Трохимця** на тему «Правове регулювання виробництва та реалізації біометану».

Виробництво біометану стає галуззю, яка, починаючи свій розвиток з невеликих ініціатив, перетворюється в інвестиційно-привабливий ринок. Ключову роль на цьому ринку грають підприємства агропромислового комплексу, адже саме у них наявна сировинна база для виробництва цього виду палива.

Біометан є екологічно чистим видом палива. Це дає змогу використовувати його у виробництвах тих товарів, до яких висуваються відповідні екологічні вимоги. Однак такі вимоги існують в країнах-учасницях ЄС – точніше європейські механізми (зокрема, Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM), що являє собою вуглецевий тариф на імпорт певних товарів з країн, які не входять до ЄС. Або ж екологічність біометану матиме значення у разі його експорту до країн-учасниць ЄС.

Виробництво біометану для внутрішнього українського ринку на сьогоднішній день не рентабельне в силу низьких екологічних вимог до виробництв, низького «вуглецевого податку» та політичного стримування ціни на природний газ для споживачів. Для порівняння: в Україні плата за викиди CO2 складає 30 грн за тонну, в той час, як в ЄС може досягати 100 євро, що у 160 разів більше. Однак, якщо український виробник планує експортувати свою продукцію до ЄС, або ж виробник біометану планує його експорт до ЄС – тоді економічний ефект матиме місце.

Про економіку біометану написано багато статей, аналітичних звітів та проведено чимало конференцій. В цій колонці ми розглянемо правове регулювання виробництва та реалізації, в тому числі і експорту, біометану.

Отже, біометан був введений в правове поле у листопаді 2021 року шляхом прийняття Закону України від 21.10.2021 №1820-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва біометану» (далі – Закон №1820-IX). Цим законом були внесені зміни до Закону України від 14.01.2000 №1391-XIV «Про альтернативні види палива» (далі – Закон №1391-XIV). Були введені такі правові визначення, як “біометан”, “гарантія походження біометану” та “сертифікат походження біометану”.

Так, відповідно до Закону №1391-XIV, біометан – біогаз, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи чи для використання як моторного палива. Тобто законодавець прирівняв біометан до природнього газу. Це було зроблено для того, щоб виробник біометану міг його використовувати не лише для власних потреб, а, на відміну від біогазу, міг надлишки (або ж увесь вироблений об’єм) подати в газорозподільчі мережі (ГРМ) або газотранспортну систему (ГТС).

Детальніше за посиланням: https://surl.li/hfxaze

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ